

Historie obce Tržek.

Tržek je velmi stará osada. Některé prameny tvrdí, že sahá svým původem až do dob pohanských. V historii připomíná se poprvé v roce 1145. Tržek ležel na důležité zemské stezce, která pod vsí přecházela řeku Denisku přes most. Most připomíná se v listině krále Vladislava v roce 1167. Do 13 století jmenovala se Tržkovice. Pravděpodobně v souvislosti s trhy. Tržek býval majetkem premonstrátského kláštera v Litomyšli, pak majetkem litomyšlských biskupů.

Biskupové a opati zde mívali větší hospodářství, hospodářský dvůr v roce 1347, mlýn o čtyřech kolech, něco lesů, porostlin a zahrad. K lepšímu opatření hospodářství postavil biskup Albrecht ze Štenberku v Tržku menší tvrz. Podle některých pramenů patrně loveckou. Pravděpodobně v Tržku častěji v době nemoci pobýval. Aby pak i pro duchovní potěchu pojal roku 1376 úmysl založit při své tvrzi klášter.

Roku 1378 založil tedy biskup Albert poblíž své tvrze kartuziánský klášter v Tržku. Kartuziáné patřili k nejpřísnějším řeholím své doby. Přesná podoba není známa, stál patrně vedle obory u hrádku na kopci, kde se říká dodnes na Kartouzích. Hospodářské budovy byly dole na lukách pod Kartouzí. Při provádění meliorace na louce pana Mareše ze Sedliště, narazilo se na půdorys velké budovy, která měla základy 2 metry silné.

Klášter tržecký v latinských pramenech nazýval se „Domus Rubi“ nebo také „Rubus s Mariae“ což se překládá nejednotně „Keř Panny Marie“ a jiné „Hájek Panny Marie“. Sám biskup také pro klášter tento vyměřil území a to, od plotu v oboře na příč položených, až zpátky k veřejné silnici a přidal pole za cestou veřejnou, až ke břehu náhonu sahající ke zřízení zahrady kořeně.

Dále biskup koupil a věnoval pro řeholníky ves Dolany, Tověř, Maravičany a Palonín u Olomouce na Moravě. Důchod však tento ani zdaleka nestačil na udržování kláštera pro 12 kněží, 6 - 8 konvršů, bratří laiků.

Roku 1379 byl již z větší části postaven kartuziánský kostel se zákřistí a třemi celami. Biskup Albert svého díla nedokončil, zemřel 14 ledna 1380. Smrtí Albertovou nastali pro klášter zlé časy. Kartuziánský klášter neprosperoval v důsledku velice rozptýleného majetku. Z těchto příčin uvažovala řádová generální kapitula po smrti Albertově, jestli má podržeti nové založení klášterní, či hned v počátku se ho zřici pro nedostačující nadání. Poněvadž však nástupce biskupa Alberta, biskup Jan VII. řečený Soběhlávek přislíbil, že nadání kláštera rozmnoží, bylo konečně ustanoveno, aby mniši v Tržku zůstali. Biskup Soběhlávek však slibu a rozmnožení důchodu kláštera nemohl splnit. A proto roku 1388 z rozkazu svých představených někteří mniši z Tržku odešli a usídlili se v Dolanech. Několik mnichů zůstalo v naději, že biskup klášter dostaví a rozmnoží. Konali zde bohoslužby a spravovali majetek. Tak tomu bylo až do roku 1421. Toho roku se zmocnili husité Chrudimi upálili zde dominikány, vypálili klášter v Sezemicích. Potom husité táhli na Vysoké Mýto Poličku a Litomyšl. Tržečtí kartuziáni, když dostali zprávu o tom, co se v Chrudimi a Vysokém Mýtu s mnichy a kláštery stalo a že zástupy husitské se již valí k Litomyšli, narychlo svaté ostatky, kalichy, posvátné knihy a nádobí na bezpečném místě uschovali a utekli. Nejspíše na Moravu ke svým bratřím do Dolan. V několika málo hodinách pak husité klášter v Tržku přepadli, vydrancovali a kostel i z celami mnišskými spálili. Pravděpodobně bylo zničeno husitským nájezdem celé hospodářství, včetně tvrze i mlýna. Osada tržecká byla znovu postavena až roku 1514. Byla osídlena lidmi z Litomyšle. Bylo tu jen asi 10 stavení.